

Περίληψη

Ύβρις, Αλαζονεία, Γνώση

Ιωάννης Βαρτζόπουλος

Εξετάζεται η διαχρονική έννοια της ύβρεως, από την αρχαιοελληνική κοινωνία έως τη σύγχρονη ψυχαναλυτική θεώρηση του Bion. Στην αρχαιότητα, η ύβρις σηματοδοτούσε την ενεργό αμφισβήτηση της υπερκείμενης τάξης που όριζαν οι θεοί, απειλώντας την ισορροπία του κόσμου. Από τον Ηράκλειτο έως τον Πλάτωνα και τον Αριστοτέλη, η ύβρις συνδέθηκε με την υπέρβαση του μέτρου, την αλαζονεία, την παράλογη επιθυμία και την πρόκληση λύπης στους άλλους για προσωπική ευχαρίστηση.

Η ψυχαναλυτική έννοια που προσεγγίζει περισσότερο την ύβριν είναι η **arrogance** του Bion, η οποία, μαζί με την **curiosity** και την **stupidity**, συνιστά ένδειξη ψυχολογικής καταστροφής. Στο *On Arrogance* (1957) και στο *Attacks on Linking* (1959), ο Bion χρησιμοποιεί τον μύθο του Οιδίποδα για να αναδείξει πώς η υπέρμετρη αναζήτηση της αλήθειας, ανεξαρτήτως κόστους, μπορεί να γίνει καταστροφική, όταν συνοδεύεται από άρνηση της προβλητικής ταύτισης και αδυναμία εσωτερίκευσης του καλού αντικειμένου.

Η μελέτη φωτίζει την αρχική «καταστροφή» στον Οιδίποδα –την αποδοχή του χρησμού των Δελφών χωρίς δυνατότητα διαπραγμάτευσης– ως ύβριν και αναδεικνύει τη σύνδεση περιέργειας, αλαζονείας και βλακείας με την αποδόμηση των δεσμών που θεμελιώνουν την ψυχική ανάπτυξη. Η ψυχαναλυτική ανάγνωση καταλήγει ότι δεν είναι απαραίτητη η κυριολεκτική γνώση της σεξουαλικότητας των γονέων, αλλά η εσωτερίκευση της λειτουργίας της, ώστε να καταστεί δυνατή η ωρίμανση της δικής μας ψυχοσεξουαλικότητας.